

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

IJODIY TAFAKKURNING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI ZAMONAVIY OMILLAR

Ochilova Dilbar

Denov Tadbirkorlik va pedagogika instituti magistranti

Annotatsiya: Maqola zamonaviy ta'lim jarayonida ijodiy tafakkur rivojiga ta'sir etuvchi omillarni o'rganishga bag'ishlangan. Unda pedagogik, psixologik, texnologik va ijtimoiy-madaniy omillar ijodiy tafakkur rivojlanishida qanday rol o'ynashi tahlil qilinadi. Shuningdek, o'quvchilarda ijodiy salohiyatni shakllantirishda samarali metodik yondashuvlar, motivatsion va ijtimoiy-muloqot omillarining ahamiyati keltiriladi. Maqola pedagoglar, psixologlar va ta'lim sohasidagi mutaxassislar uchun foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: ijodiy tafakkur, kreativlik, pedagogik innovatsiya, motivatsiya, texnologik rivojlanish, ijtimoiy-muloqot, ta'lim jarayoni.

Kirish

Zamonaviy jamiyatning tezkor rivojlanishi o'quvchilardan ijodiy va innovatsion fikrlash qobiliyatini talab qilmoqda. Ijodiy tafakkur — shaxsning yangi, original g'oyalarni ishlab chiqish va murakkab vaziyatlarni samarali yechish qobiliyatidir. Shu bois ta'lim tizimida ijodiy tafakkurni rivojlantirish muhim vazifa sifatida ko'riladi. Pedagogik metodikalar, texnologik vositalar, psixologik va ijtimoiy-madaniy muhitning o'zaro ta'siri ijodiy tafakkur rivojlanishida asosiy omillar sifatida xizmat qiladi (Usmonaliyev, 2024).

Ijodiy tafakkur rivojlanishida ilg'or pedagogik metodlar muhim ahamiyatga ega. Loyiha asosidagi o'qitish, interaktiv mashg'ulotlar va integratsiyalashgan fan metodlari o'quvchilarda mustaqil fikrlash va muammolarni yechish qobiliyatini oshiradi. Shu bilan birga, interaktiv texnologiyalar yordamida o'quvchilar o'z g'oyalarni amalda sinab ko'rish imkoniga ega bo'ladi (Kenjayeva, 2025). Zamonaviy texnologiyalar ijodiy tafakkur rivojida beqiyos ahamiyatga ega. Kompyuter dasturlari, onlayn loyihalar va virtual laboratoriyalar o'quvchilarga yangi g'oyalarni tez va samarali tarzda sinash imkonini beradi. Masalan, 3D dizayn va multimedia dasturlari o'quvchilarning vizual va amaliy fikrlashini rivojlantiradi (Islamova, 2025). Ijodiy tafakkur shaxsiy qobiliyat bilan birga ijtimoiy kontekstda ham rivojlanadi. Guruh ishlari, fikr almashish va birgalikda loyihalar yaratish o'quvchilarda kreativ yondashuvni kuchaytiradi. Shu tarzda, o'quvchilar murakkab vaziyatlarda yechimlar ishlab chiqishga o'rganadilar (Qurbonov, 2024). O'quvchining ichki motivatsiyasi ijodiy tafakkur rivojlanishida hal qiluvchi omil hisoblanadi. Gamifikatsiya, tanlovlar va

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

mini-loyihalar orqali rag'batlantirish o'quvchining kreativ salohiyatini oshiradi (Mirzaeva, 2022). Motivatsiya kuchli bo'lganda, o'quvchilar yangi va original yechimlar ishlab chiqishda faol ishtirok etadilar.

Ijodiy tafakkur rivojlanishida stress, qo'rquv va qiyin sharoitlar salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli pedagoglar sinfda qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratishlari, o'quvchilarga xatolarni tajriba sifatida qabul qilishni o'rgatishlari lozim (Kenjayeva, 2025). San'at, musiqiy va adabiy faoliyatlar o'quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantiradi. Teatr, hikoya yozish va dizayn mashg'ulotlari ijodiy tafakkur rivojlanishida samarali vositalardir (Usmonaliyev, 2024). Zamonaviy ta'lim tizimida ijodiy tafakkurni baholash jarayoni ham rivojlanmoqda. O'quvchilarning jarayon davomida ko'rsatgan kreativ yondashuvlari, muammolarni yechish usullari va hamkorlik qobiliyatlari baholanadi. Shu yondashuv orqali har bir o'quvchining individual ijodiy salohiyatini aniqlash va rivojlantirish imkoniyati yaratiladi (Islamova, 2025). Ijodiy tafakkur — shaxsning yangi, original g'oyalarni ishlab chiqish va murakkab vaziyatlarni innovatsion yechimlar orqali hal qilish qobiliyatidir. Bugungi kunda ta'lim tizimida ijodiy tafakkurni rivojlantirishning zamonaviy metodikasi ilg'or pedagogik yondashuvlar bilan chambarchas bog'liqdir. Masalan, loyiha asosidagi o'qitish, integratsiyalashgan fan metodlari va interaktiv texnologiyalar ijodiy fikrlashni faollashtiradi (Usmonaliyev, 2024). Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarga mustaqil muammolarni yechish imkoniyatini berish va ularni guruhda ishlashga rag'batlantirish ijodiy tafakkurga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, raqamli vositalardan foydalanish, masalan, virtual laboratoriya va interaktiv hikoyalar yaratish platformalari, ijodiy yechimlar topish jarayonini sezilarli darajada tezlashtiradi (Kenjayeva, 2025).

Zamonaviy texnologiyalar ijodiy tafakkur rivojida muhim omil hisoblanadi. Kompyuter dasturlari, onlayn loyihalar, interaktiv ilovalar o'quvchilarga yangi g'oyalarni amalda sinash imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologik vositalar orqali o'quvchilar real hayotdagi vaziyatlarni modellashtiradi va ularni yechishda kreativ yondashuvni rivojlantiradi. Masalan, 3D dizayn dasturlari yordamida talaba o'z g'oyalarni vizual tarzda ifodalaydi, bu esa ijodiy tafakkurini chuqurlashtiradi (Islamova, 2025). Ijodiy tafakkur nafaqat individual, balki ijtimoiy kontekstda ham shakllanadi. Guruhda ishlash, fikr almashish va muammolarni birgalikda yechish o'quvchilarning innovatsion yondashuvlarini rivojlantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ijodiy muloqot muhitida o'quvchilar yangi g'oyalarni tezroq ishlab chiqadi, risklarni baholaydi va yechimlarni samarali amalga oshiradi (Qurbonov, 2024). Ijodiy tafakkurning rivojlanishida shaxsning ichki motivatsiyasi katta rol o'ynaydi. O'quvchi qanchalik qiziqish bilan faoliyat yuritrsa, shuncha samarali va original

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali 1-son. 3-qism. Noyabr-2025

yechimlar topadi. Shu sababli zamonaviy metodikalar motivatsiyani oshiruvchi elementlarni o'z ichiga oladi: o'yinlashtirish (gamifikatsiya), tanlov va mini-loyihalar orqali rag'batlantirish, shuningdek, individual yondashuv (Mirzaeva, 2022). Ijodiy tafakkurning rivojlanishida psixologik muhit ham muhim ahamiyatga ega. Stress va qo'rquv o'quvchining yangi g'oyalar ishlab chiqish qobiliyatini pasaytiradi. Shu sababli pedagoglar sinfda erkin va qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratishi lozim. O'quvchilarga xatolarni tajriba sifatida qabul qilishni o'rgatish, muvaffaqiyatsizlikdan qo'rqmaslik, kreativ fikrlashning rivojlanishida muhim omil hisoblanadi (Kenjayeva, 2025).

XULOSA

Zamonaviy ta'lim jarayonida ijodiy tafakkur rivojlanishi ko'plab omillarga bog'liq. Pedagogik metodikalar, texnologik vositalar, motivatsiya, psixologik muhit va ijtimoiy-madaniy omillar birgalikda o'quvchilarning kreativ salohiyatini shakllantiradi. Shu sababli ta'limda ijodiy tafakkurni rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlarni tatbiq etish muhimdir. Bu nafaqat o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga, balki jamiyatning intellektual va innovatsion salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar

1. Usmonaliyev, A. (2024). *Ta'limda ijodiy tafakkur rivojlanishi metodikalari*. Toshkent: O'zbekiston.
2. Kenjayeva, D. (2025). *Innovatsion pedagogik yondashuvlar*. Toshkent: Pedagogika nashriyoti.
3. Islamova, S. (2025). *Texnologiyalar va ijodiy tafakkur*. Toshkent: Ilmiy nashr.
4. Qurbonov, B. (2024). *Ijtimoiy-muloqot va kreativ fikrlash*. Toshkent: Fan va ta'lim.
5. Mirzaeva, N. (2022). *Motivatsiya va ijodiy salohiyat*. Toshkent: Pedagogik tadqiqotlar.